

Akademiska sjukhuset

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Marianne van Rooijen

Kopia till:

Tfn 018-611 00 00

erika.borgny@regeringskansliet.seE-post sjukhusdirektor@akademiska.se

Yttrande över remiss om konstillhörighetslagstiftning, dnr S2021/07285

Akademiska sjukhuset har tagit del av utkast till lagrådsremissen Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ändring av det kön som framgår av folkbokföringen, diarienummer S2021/07285.

Ärendet har beretts av företrädare inom verksamhetsområde psykiatri respektive verksamhetsområde Akademiska barnsjukhuset. Sjukhuset har i beredningen av ärendet inte haft som ambition att arbeta fram ett gemensamt yttrande för de olika verksamheterna, utan lyfter i stället fram att olika funktioner ser olika perspektiv.

Se bilagorna:

1. Verksamhetsområde Akademiska barnsjukhuset
2. Verksamhetsområde psykiatri

AKADEMISKA SJUKHUSET

Marianne van Rooijen
Sjukhusdirektör

Bilaga 1:

Yttrande från verksamhetsområde Akademiska barnsjukhuset

Sammanfattning

- Akademiska barnsjukhuset ställer sig bakom förslaget att separera processen för juridiskt och medicinskt könsbyte för myndiga personer över 18 år
- Akademiska barnsjukhuset ställer sig positivt till att det i förslaget görs en tydlig distinktion mellan könsdysfori och medfödd avvikelse i könsutvecklingen (DSD).
- Akademiska barnsjukhuset avstyrker förslaget att det inte ska krävas något tillstånd från Socialstyrelsen/Rättsliga rådet för vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen
- Akademiska barnsjukhuset avstyrker förslaget att byte av juridiskt kön vid 12 års ålder ska kunna ske utan prövning
- Akademiska barnsjukhuset har tagit del av och ställer sig bakom det mycket genomarbetade remissvar som inkommit från Svensk förening för pediatrik endokrinologi och diabetologi (SFPED)

Specifika kommentarer till respektive lagförslag

Förslag till lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen

Kommentar: Akademiska barnsjukhuset ställer sig frågande till att de kirurgiska ingrepp som här avses inte ska kräva prövning vid central instans. Skälen att ändra nuvarande praxis är otydligt beskrivna i förslaget. Socialstyrelsen har beslutat att denna kirurgi ska vara tillståndspliktig och del av Nationell högspecialiserad vård (NHV). Denna vårdstruktur är ännu ej implementerad men även med fungerande NHV bör en nationell central funktion som Socialstyrelsens rättsliga råd kunna ha en viktig normerande roll. Akademiska barnsjukhuset menar därför att de kirurgiska ingrepp i könsorganen som här avses även fortsättningsvis ska kräva prövning i Socialstyrelsens rättsliga råd. Akademiska barnsjukhuset menar att beslut i Socialstyrelsens rättsliga råd bör vara möjligt att överklaga i enlighet med det som beskrivs i förslaget.

Förslag till lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

Kommentar: Akademiska barnsjukhuset menar att det saknas tillräcklig grund för antagandet att barn vid 12 års ålder kan fatta livsavgörande beslut och till fullo förstå konsekvenserna av dessa beslut. Inte heller barnets vårdnadshavare kan förväntas förstå alla direkta och indirekta konsekvenser av juridiskt könsbyte. Flera studier har visat att könsdysfori i barndomen i majoriteten av fall är övergående och inte kvarvarande efter puberteten. Det är också väl beskrivet hur svårt det kan vara att ändra sig och vända en

könsbytesprocess. Hur stor andel av den stora grupp med sk "late-onset" könsdysfori som kommer att ha en bestående könsdysfori vet vi inte i dag. Förslaget om juridiskt könsbyte från 12 års ålder för barn med könsdysfori riskerar därför att påverka berörda ungdomar negativt". Akademiska barnsjukhuset stödjer därför inte förslaget.

För barn med medfödd avvikelse i den kroppsliga könsutvecklingen (DSD) bör det även framgent vara möjligt med korrigerande av tidigare registrerat juridiskt kön med stöd av läkarintyg från medicinskt specialistteam förtroget med behandling av DSD. Akademiska barnsjukhuset ställer sig således bakom förslaget.

Bilaga 2:

Yttrande från verksamhetsområde psykiatri

Underlaget har tagits fram av könsidentitetsmottagningen för vuxna samt könsidentitetsmottagningen för barn och unga.

Verksamhetsområde psykiatri ställer sig överlag positivt till de övergripande intentionerna i lagförslaget och bedömer att det är positivt att:

- Särskilja juridiskt könsbyte från medicinsk bedömning, och att individen själv kan ansöka om juridiskt könsbyte utan att behöva genomgå medicinsk utredning.
- Det inte ska krävas tillstånd från Socialstyrelsen för att genomgå vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen.
- Personen ska ha uppnått minst 18 års ålder innan vissa ingrepp i könsorganen.

Med föreslagna förändringar bedömer vi att individen kommer få större självbestämmande samt att det kommer minska den administrativa bördan för vårdpersonal som i stället kan ägnas åt mer patientarbete.

Följande tycker verksamhetsområde psykiatri är angeläget att justera i lagförslaget om juridiskt kön:

Vi anser att det är problematiskt om det ska vara lätt att byta juridiskt kön en gång, men kräva utredning med långa väntetider att byta tillbaka. Många utforskar sin könsidentitet och vi uppmuntrar till att om möjligt prova att göra social transition innan man bestämmer sig om irreversibla kroppsliga förändringar. Många upplever dock att det är svårt att komma ut till omgivningen och berätta att man vill återgå till att leva som sitt tilldelade kön. Därför anser vi det vara mycket viktigt att samhället, genom exempelvis lagstiftningens utformning, signalerar att det är okej att utforska könsidentiteten och att återgå till sitt tilldelade kön om man upptäcker att det känns mest rätt. Det ska inte ses som mer problematiskt än att göra en första transition.

Genom att ha som rutin att man i så fall byter tillbaka till det personnummer personen tilldelades vid födseln minskas risken att byte av personnummer används för att dölja sin identitet. Ett alternativ skulle kunna vara att helt separera det juridiska och medicinska, och därmed inte ha någon gräns för hur många gånger en person kan byta juridiskt kön. Om man ändå vill ha någon gräns för när det krävs utredning för att få byta igen bör den vara högre, förslagsvis tre-fem gånger, för att kunna stävja felaktigt användande.

Följande är mindre angelägna förslag på justeringar i lagförslaget om vissa kirurgiska ingrepp:

Så som lagförslaget är formulerat nu specificeras två medicinska förutsättningar som ska vara uppfyllda. Vi ställer oss frågande till om det bästa sättet är att specificera det så i

lagtext? Ett alternativt sätt skulle kunna vara att skriva att den medicinska bedömningen görs av den medicinska professionen i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer och internationella standards. Då kan tillämpningen av lagen anpassas i takt med att det medicinska kunskapsläget utvecklas utan att bromsas av lagstiftning som naturligt tar lång tid att uppdatera. Frågor som ålder, medborgarskap och möjlighet att överklaga beslut är dock bra att det är specificerat i lagen.

Följande är mindre angelägna förslag på justeringar i lagförslaget om juridiskt kön:

Vi ställer oss frågande till att ansökan måste göras vid personlig inställelse hos Skatteverket. Det skulle kunna orsaka stora problem hos personer som till exempel har allvarliga hälsoproblem eller som vistas utomlands, och det kan även vara svårt för personer med funktionsnedsättningar eller som bor långt från storstäder.